

LA CAMPANA DE GRACIA.

ADMINISTRACIO

REDACCIO

LIBRERIA ESPANYOLA,

Rambla del mitj, 20
BARCELONA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

PREU DE SUSCRIPCIO

FORA DE BARCELONA

Espanya trimestre.	8 rals.
Antillas (Cuba y Pto. Rico).	16 »
Estranger.	18 »

CADA NÚMERO 2 QUARTOS PER TOT ESPANYA.

LA CATÁSTROFE.

Havia sortit lo dia 24 del corrent Juny lo tren-correu de Madrit, á un quart de vuyt del dematí, com de costum.

La festivitat del dia y la circumstancia de celebrarse corrida de toros en la ciutat, espectacle que atréu sempre numerosa concurrencia aixis de gent de la ciutat com de forasters contribuïren tal vegada á que no fossentan numeroscs los passatjers que hi anavan.

Lo tren constava de catorce wagons que seguïan en l'ordre següent: Després de la locomotora un furgó ab freno, altre furgó per equipatjes, quatre cotxes de tercera, un de segona, dos de primera, altre de segona, altres dos de tercera, la ambulancia del correu y l'furgó de la qual.

Seguí l'tren fins al kilómetro 228, situat entre Cervera y Tarrega.

Era prop de la una de la tarde.

Lo terreno que atravessava llavors es magnífich, engalanat per las primerencas galas del istiu.

A ma esquerra alguns turons plens de vegetació: dessobre de d'ellsun castellet antic.

A la dreta un vall magnífich, cubert de ceps y de oliveras.

La línia férrea segueix aquesta extensió de terra, are tallant los turons, are passant per las fondaladas sobre terraplens mes ó menos elevats.

Trassa algunas curvas, algunas bastant violentes y segueix una llarga pendent de un hý y mitj per cent.

En aquell siti hi ha l' terme anomenat *Sot del ofegat*. Allí entre aquella somrient naturalesa devia ocorre la catástrofe destinada á omplir de dol y de tristesa á tot lo país, de terror y de sentiment á mes de cinquanta familias, de sobressalt á todas las que tenian algun individu en lo tren.

¿Com vá succehir?
Aném á esplicarho, atenentnos als datos que tenim recullits y á lo que ns' sembla mes probable.

Los tribunals entenen en l' assumpto, y ells farán recaure la tremenda responsabilidad de un fet tant lamentable sobre 'ls qui á ella son acrehedors.

Lo tren portava algun retrás.

Diu que 'ls maquinistas tenen ordre de guanyar lo temps perdut, accelerant la marxa.

Y 'ls maquinistas cumplian l'ordre.

Lo tren mes que caminava, volava, relliscant per la pendent que mes amunt havém mencionat.

L'estat de la línia es fatal. Sobre estar mal construhida, lo material es detestable.

Los rails entre Cervera y Tárrega son aixafats, badats, esberlats.

Trossos hi há en que es imposible que las rodas dels wagons hi encaixin.

La marxa vertiginosa que duya l'tren, va ser causa de un accident naturalissim, esplicadas las anteriors circumstancias.

Lo quint cotxe del convoy, traquetejant vá sortirse dels rails: era un cotxe de tercera. Lo descarrilament apenas varen notar lo mateixos passatjers que l'ocupavan. Lo tren anava seguint ràpit com lo llamp.

Lo cotxe descarrilat marcava sobre la terra de la línia profundas roderas y separat d'ella, feya seguir als que duya estrabats darrera seu.

Mentres se seguí la línia recta la cosa no passá de aquí; pero l'tren continuava volant y la locomotora embocava una curva inmensa, desmesurada, construhida tal vegada sense cap de las reglas del art.

Un casiller notá l' descarrilament, vá preveure l' perill y féu la senyal. Ningú l' veyá. Cridá y l' traqueteig del tren ofegava sos crits. Corré desesperat; pero l'tren corria mes qu' ell.

Un segon després lo cotxe descarrilat se atasca: ab lo sotrach se rompen las cadenas que l' unian ab lo resto del convoy; los primers cotxes despessos, en lo fort de la carrera, donan una estrebada terrible de costat y s' rebaten pèl terraplé que té uns cinquanta pams d' alsada, l' un darrera de l' altre, ab una forsa de impulsio terrible, botent per la penden, entrexocant entre sí, esbadallantse 'ls de sota en mil estellas, cubrintlos los del damunt, formant tots ells una montanya de desferras, per las junturas de las quals hi brotaván fonts de sanch humana.

Cinch cotxes quedan per la pendent ó havian rodat al abisme: cinch wagons plens de passatjers, de sers humans, molts dels quals somreyan tal vegada ab l'esperansa de tornar al seno de la familia, als braços de una esposa, de una mare ó de un germá.

¡Terrible desgracia!
Una tempestat de crits, de lamentacions, de gemechs, tranca l' ayre y romp las fibras del cor dels qui han quedat ilesos, que ab las camas cegadas, no saben que fer, ni que decidir.

Aquell quadro terrible, la véu de tants necessitats y l' impuls del bé los decideixen á prestarlos un socorro, socorro ineficás, es veritat; pero l' socorro que un home déu á un altre home, y un germá á un altre germá.

Alguns, avants de la catástrofe, notaren lo descarrilament, y sens considerar la velocitat del tren, se llansaren per las finestretas.

Pochs se n' salvaren. Los qui no quedaren descalabrats, moriren esclafats pèls wagons qu' en l' acte mateix rodavan per la pendent.

La máquina, lo furgó y dos ó tres cotxes, ja siga per que no s' adonasen de la desgracia, ja per que en una pendent tant rápida no hi valia freno, no pararen fins á Tárrega, població situada á dos kilómetros del teatro de tant horrorosa escena.

«Pera pintar los resultats del descarrilament, nos deya un amich que s' hi trobá, s' necessitaria la terrible ploma del Dante, quan pinta son infern y fá erisar los cabells ab la descripcio que n' fá.»

Sota inmensos pilots d' estellas s' hi veyan membres destrossats, palpitants encare. Per entremitj de cotxes esbadellats sortian queixas terribles que partian las entranyas. Aquí una persona que havia perdut fins la forma humana, allá una cama separada del có; per un costat la cara cadavérica de una persona mitj soterrada; per l' altra part las estremitats de un agonizant; per tot arreu sanch y llágrimas y destrossos.

Los passatjers ilesos feren colossals esforços pera socorre á tant desgraciats.

De animosos n' hi hagué que donant l' exemple als altres los reanimaren.

Un metje que anava en lo tren practicá en alguns la primera cura: dos capellans que hi anavan també exerciren son trist ministeri.

En tant comensava á arribar gent de Tárrega, tots ells animats dels millors desitjos; impotents empero davant de una desgracia tan inmensa: hi anaren metjes, botiquins, camillas; y molts qu' estavan disposats á treballar, comensaren á alzar desferras, á contemplar miserias y á recullir ferits y morts.

La tarde anava avansant: lo cel se cubria de núvols: al dolorós quadro hi faltava un fondo negre y plé de dol.

Una tempestat desfeta acabá de augmentar la terrible impresio de la catástrofe. Lo llamp esquinsava l' atmósfera: la véu del tró ofegava 'ls rays de las victimas, la pluja queya á mars.

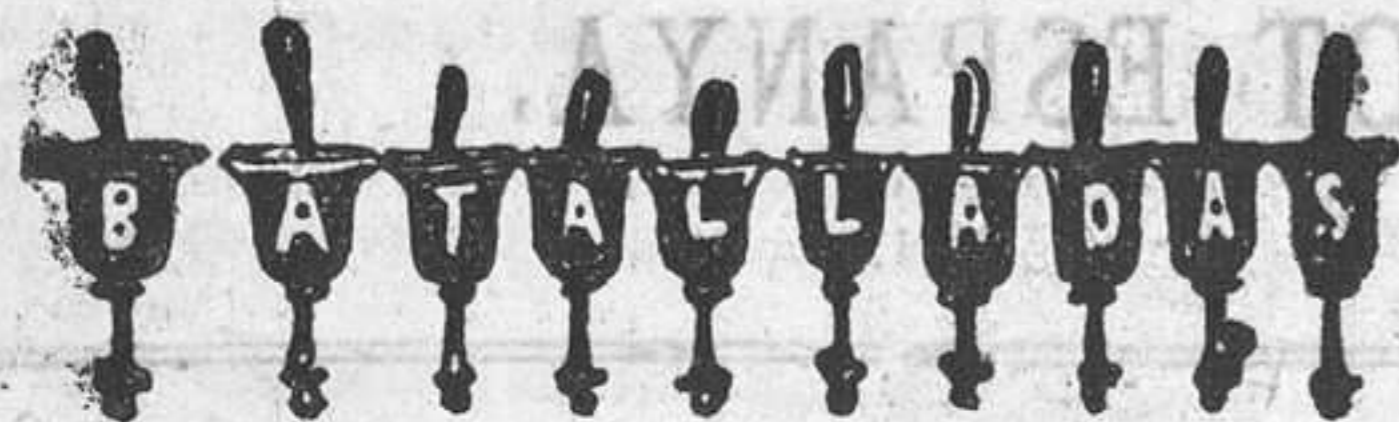
La caritat y 'ls sentiments humanitaris dels qui voluntariament havian acudit al *Sot del ofegat*, resistiren impávidas las iras del cel, y allí permanesqueren fins que no quedá un cadaver per alzar ni un ferit per recullir.

Llavors se passà balans y 's trobà que la catàstrofe havia causat 15 morts, mes de vint ferits graves, alguns del quals agonzaven y mes de 50 contusos, alguns d'ells de inqüestionable gravetat.

Los ferits mes leves passaren á diverses casas particulars: los graves al hospital: los morts..... al cementiri.

Allí en una fossa comuna, sense casi identificarse las personas, sense que las familias tinguessen lo tendre consol de donarlos una darrera mirada de despedida, confosos y desamortellats, los que foren germans de desgracia, quedaren cuberts per la terra.

Allí, en lo cementiri de Tárrega terminá 'l viatge de la vida.

Aquest número de LA CAMPANA vá consagrat esclusivament á la catàstrofe terrible ocorreguda en Tárrega.

Impresionats profundament, no podém alterar lo carácter del present número, y per lo tant suprimim 'l inserció dels treballs acostumats.

Las soluciones corresponents á lo insertat en los dos últims números, hi aniran en lo número pròxim següent.

Fá temps que tothom clama contra las líneas férreas d' Espanya.

Al estranger—y parlém de tots los països—á medida que l' explotació anmenta, s' aumentan las comoditats y la seguritat dels passatjers.

Aquí aném de mal en pitjor, y millor estavam déu anys endarrera que avuy.

Alegan alguns que las empresas ván á la segura.

Diuhén qu' en totas ellas hi intervenen homes polítichs de gran influencia ab tots los governs, y que logran que aquestos fassan los ulls grossos.

¡Pobre Espanya si fós veritat!

Prompte causarian mes sanch aquets abusos, que nostres discordias.

Anys endarrera, en los Estats-Units vá ocorre l' incendi de Chicago.

A las pocas horas, corporacions benéficas de tots quatre cantons de la república estavan allí á ausiliar á las víctimas de la catàstrofe.

Havian salvat distancias inmensas, ab trens vertiginosos.

S' havian organissat trens de la caritat.

Y al cap-de-vall, si abundavan las víctimas, sobraván los ausilis.

La caritat s' alsava triunfant d' aquell mar de flamas.

Aquí.....

La vergonya 'ns enrojeix. Los particulars feyan tot lo que podian, pero respecte á la empresa qu' es la qui hi estava, mes obligada, preguntin als infelissos que varen esperar-la en vá y 'ls respondrán.

Ha proposat un diputat en las Corts, que s' obligui á las empresas dels ferrocarrils á indemnissar pecuniariament á las víctimas de las desgracias que occorin en las líneas férreas.

A l' estranger se fá d' aquesta manera. Pero aquí á Espanya es menester que l' indemnissació siga molt crescuda.

Que si es un pont que s' ensorri, per exemple, siga doble del valor d' aquest la indemnissació repartida.

Ja que lo egoisme de las empresas motiva tals desgracias, convé tocal's hi la cor-

da sensible, y curarlas per medi del mateix egoisme.

Algun passatjer de Barcelona, que havia sortit del perill, sense novedat, enviá un telégrama desde Cervera, á las 6 de la tarde.

Lo telégrama arribá aquí á las 10 del dematí següent.

Total 16 horas.

Y per anar desde l'estació telegráfica fins á la familia del interessat, tardá més de 6 horas.

¡Ah! si 's tractés de la familia de algun dels empleats que tant mal compleix! ¡Ja veurian quina pressa!

¿Veurém que á Espanya hi ha justicia? Servirá lo que ha ocorregut, porque l' espasa de la ley cayga inexorable sobre 'ls qui tenen la culpa de tant grans desgracias?

¡Ah! Que no's diga que qui s' escalfa y fá una esgarrenxada á un seu semblant vá á la presó, y que qui es causa, á sanch freda, del descarrilament de un tren, y del desconsol de cent familias, se'n riu pla bè.

¡Que no hi haja desigualtats irritants! ¡Qui l'ha feta que la pagui!

La justicia dú una vena als ulls.

No estranyin que ab lo present número de *La Campaña* los hagém donat un mal rato.

Després de la desgracia, no hem tingut gota de humor pera cumplir ab vostés de la manera que acostumém.

Avuy escribim ab tinta deixetada en llágrimas.

Si logrém interessarlos y fer que exerceixin tota la pressió lícita, á fi de que l' escarment de avuy, impedeixi en lo sucesiu novas desgracias, haurém lograt tot lo que desitjavam.

Nostre auhel quedarà complert.

Y potser molts familias nos ho agrahirán.

A Cervera lo dia de Sant Joan lo cassino y 'ls demás centros de recreo suspengueren tota clase de diversions, de las que tenian preparadas.

Davant de certas calamitats, la alegria de la gent honrada 's corgela.

La música no es bona per acompanyar los ays llastimosos dels ferits.

¡Bè per Cervera!

Un passatjer que anava en un cotxe de primera vá lograr amortiguar la furia del cop, amparantse de alguns coixins, y cubrintse ab ells lo cap.

Es un rasgo de ingeni y de gran serenitat.

En tots los països lo viatjar en ferrocarrils es un recreo.

Sols aquí es una incomoditat.

En tots, las empresas se desvetllan, inventant medis porque al viatjer trobi la manera de allenjerir lo fastidi del viatge.

Sols aquí, l'home qu'entra en un tren se converteix en bulto.

Y encare, si fos un bulto, ray!

Com que las empresas son responsables metálicament de son deterioro ó extravío, s'hi miran una mica.

En cambi, un home, que tant costa, no val res, y si 's mort, bè prou que l'enteran.

Si 's fés una estadística dels descarrilaments que occorren en la línea de Zaragoza, segun los datos que 's recullen á l' oficina central, passa de un per dia.

¿Perqué 's permet, donchs, l' explotació de aquesta via férrea?

¿Perqué 's permet també l' explotació del públich?

Vels 'hi aquí unas quantas preguntas, seguidas de las repostas corresponents que fá en un periódich un dels passatjers que 's trobá en lo descarrilament:

¿Perqué no 's detingué 'l tren al notarse 'l descarrilament?

Perque no hi ha frenos de prou potencia.

¿Perque adquirí 'l descarrilament las proporcions que adquirí?

Perque 'ls rails en aquell siti estavan tant aixafats y alguns d' ells fins esbèrlats que las rodas dels vagons no hi encaixavan.

¿Perqué 'l descarrilament ocasioná l' immediat desprendiment del tren?

Perque 's romperen las cadenas de unió dels vagons que de segur no serian molt sólidas.

¿Y com s' explica 'l fenómeno que s' observava de trobarse un cotxe de tercera, sobre la vía completament destrossat?

Aquest vagó no vá sufrir 'l xoque de cab més y per consegüent son deterioro no podia proceder mes que de l' empenta que rebé de la massa de viatjers que hi anavan y que ab la forsa ab que foren llansats varen rompre las parets, del carruatje, lo que demostra que aquestas no tindrian massa resistencia.

Entre 'ls contusos s' hi conta lo senyor Laá administrador económic de la tramvia de Barcelona.

Entre 'ls ilesos D. Ignasi Girona, administrador de la línea, y D. Teodoro Llavallol secretari de la Diputació de Barcelona.

Los viatjers que van quedar libres de la catàstrofe van permaneixe alguns minuts com atontats, y al tornar sobre si s' abrasavan alguns ab los altres, plorant á llágrima viva.

No podian sentirse sense que 'l cor se desgarrés de dolor los ays, las desfetas, las queixas y exclamacions de las víctimas que queyan dintre del terraplé.

Uns demanant ausili mitx axafats dintre 'ls vagons, un pobre desgraciat va permaneixer llarch temps dintre un dels vagons estellats, no cabenli altra sort que morir dessangrat.

Alguns morts y ferits de mes gravetat sigueren dels vagons primers.

Impulsats per la forsa dels del darrera foren llensats al fons, quedant convertits en petites estellas.

Pot imaginarse 'l lector com quedarian las víctimas.

Los soldats llicenciats que moriren en lo *Sot del Ofegat*, no foren quatre, sino cinch.

Tots ells havian arrostrat impávits las balas enemigas.

La llicencia absoluta, fou per ells lo pasaport per la eternitat.

¡Infelissos!

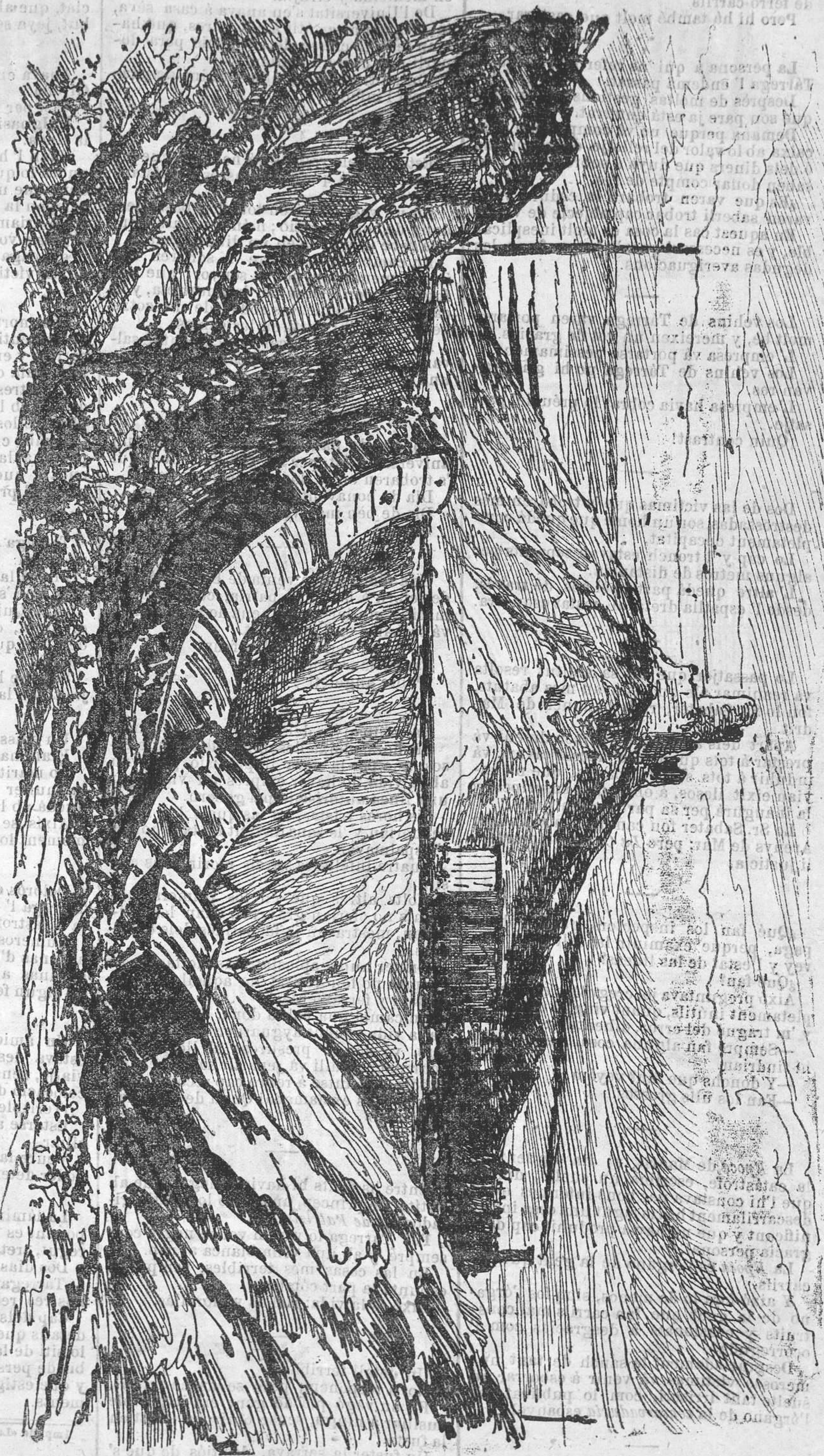
Un remittit del fill de una de las víctimas, explica las gestions que vá fer pera saber alguna cosa de son pare.

La ley de ferro-carrils, prescriu qu' en lo cas de una desgracia de aquesta naturalesa se telegrafihi immediatament á totas las estacions de la línea, á fi de que aquestas anunciin para tranquilidad de las familias, la sort dels passatjers.

36 horas després del accident, no se sabia encara cap nom en l'estació de Barcelona.

Ni 'ls trens descendents que havian arribat, ni 'l telégrafo de que disposa l' empresa, havian dut la desitjada llista.

Al cap de 36 horas n' arriba una, ab los noms tresgiversats, colocant morts entre 'ls ferits y ferits entre 'ls morts, llista ininteligible, confosa y que aumentá encare so'l bressalt de las familias interessadas.

Lo tren núm. 3 ascendent portaba, al mixt dia y al arribar al kilómetro 229, los vagons de darrera descarrilats. Així va recórrer lo desmont que se troba avans del «Sot de l' ofegat» y al tractar de entrar en la curva va fer un moiment que rompé las cadenas que lligaban lo primer coche ab los demés y aqueixos van caurer terra, plen avall. Aquet precís moment representa la lamina. En lo ondo se ven lo «Castell de l' ofegat»; en primer terme lo SOT del mateix nom, inclinats sobre la pendent y xafats abaix los vagons caiguts, y adalt la via la locomotora, portant un vagó que continuava sa marcha á Tárrega a gran velocitat.

LAS VICTIMAS CAUSADAS FOREN :

- MORTS.**—1. D. Miquel Andreu Oriol, natural de Jayen, provincia de Zaragoza.—2. D. Felip Moran Cebrian, natural de Villafana, soldat de Caballeria.—3. Altre soldat. Se creu Andreu Martí Hernandez, natural de Rue da.—4. D. Anton Pavill y Cortés, de Ganet de Mar.—5. D. Joseph Jalip, de Tárrega.—6. D. Joseph Morlans Allué, natural de Sabata, Cirugiá, vehí de Torres de Montes.—7. D. Joseph Freixanet Pascual, natural de Olesa de Monserrat.—8. D. Joan Seall, natural de Vilanova de Moya, vehí de Balaguer.—9. D. Francisco Codina, natural de Vallfogona.—10. Un altre idem també, ab brusa blava y pantalón de vellut, ab una cartia per D. Anton Royo, de Zaragoza.—11. Una dona pobre ab la papeleta de viaje.—12. D. Remigio Cano, de Buenos Aires, segons se diu.—13. D. Rafael Roig, natural de Sarriá.—14. D. Joseph Torrens y Rosa, natural de Agramunt.—15. D. Rosa Escudé, natural de Valls, de 43 anys de edat.—16. D. Antonia Rosich, natural de Sedó, provincia de Lleyda, de 43 anys de edat, viuda.
- FERTITS.**—1. D. Jaume Boter, natural de Fayá, provincia de Barcelona, casat, de 36 anys de edat, comerciant.—2. D. Tomás Villaverde, natural de Tordecilla, provincia de Valladolid, solté, de 23 anys de edat, soldat del Regiment Caballeria Alcantara núm. 14. Escudró 4.º.—3. D. Francisco Codony y Masana, natural de Pinos, provincia de Lleyda, solté, edat 34 anys, llaurador.—4. D. Félix Viel, natural de Sos, provincia de Zaragoza, solté, de edat 23 anys, ped.—5. D. Joseph Batlle y Sanfeliu, natural de Juneda, provincia de Lleyda, casat de 66 anys de edat, texidor.—6. D. Joseph Garcia, natural de Murcia, provincia de idem, casat, de 24 anys de edat, torner.
- 7.** D. Lluís Negre, natural de Cassasch (Italia), solté, de edat 25 anys, llaur.—8. D. Agustí Monell, natural de Gerri, provincia de Lleyda, solté, de 19 anys de edat, llaurador.—9. Isidro Porta, natural de Vallsabollera, provincia de Perpinjá, casat, de 46 anys de edat, calderé del Ferro-carril molt grave.—10. D. Joseph Reigosa, natural de San Pere de Mos, provincia de Lugo, casat, de 40 anys de edat, capità del Provincial de Montonedo, molt grave.—11. D. Francisco Maten, casat, de 56 anys de edat, llaurador. 12. D. Rosa Vidal, natural de Arbeca, provincia de Lleyda, soltera de 22 anys de edat.—13. D. Antonio Laa y Buté, natural de Madrid.—14. D. Ramon Durán, natural del Vilet.—15. Joseph Martí, de Tárrega.—16. D. Ramon Ardel y Solsona, de Balaguer.—17. Miquel Morana, de Tárrega, grave.—18. Joseph Roca y Lloberola, de id. y altres molts ferits, entre los quals ni habia lo dilluns passat, nou, lo menos, sense esperansas de vida.
- De molts s' ignoren los noms perquè han sigut recullits en casas particulars.

Molt hi há que corretgir en las empresas de ferro-carrils.

Pero hi há també molt que castigar.

**

La persona á qui 'ns referim vá anar á Tárrega l'endemá passat.

Després de moltes gestions tré' en clar que son pare ja está enterrat.

Demana perque no vá comprárseli una caixa ab lo valor del rellotje, de la leontina ó dels diners que duya á sobre, y no l'hi saben donar compte de res.

¿Es que varen trobarli la cédula y no varen saberli trobar cap objecte de valor?

En aquest cas la cosa es molt inesplicable, y es necessari que 'l jutge fassa las degudas averiguacions.

Los vehins de Tárrega varen portarse molt bè, y mereixen un vot de gracias.

L'empresa vá portarse péssimament.

Los vehins de Tárrega no hi guanyavan res.

L'empresa havia cobrat lo préu del pasatje.

¡Quin contrast!

Dos de las víctimas que 's trobaren més destrossadas, son un home que quedá completament decapitat.

Lo cap y 'l tronch estavan separats per alguns metros de distancia.

L'altre quedá partit pèl cos, de través, desde l'espalla dreta al costat esquerra.

Lo passatjer que ab sa actitud resolta vá reanimar als que estavan més abatuts, fou lo Sr. Sabater, rich banquer de Madrid.

Apart dels ausilis que personalment vá prestar á tots quans los necessitavan, vá induhir á tots sos companys, que n' havian eixit ilesos, á obrir una suscripció y la inauguraré per sa part ab 4 mil rals.

Lo Sr. Sabater fou candidat moderat per Arenys de Mar; pero *La Campana* déu ferli justicia.

¿Qué fan los inspectors que'l govern paga, perque examinin las faltas del servey y l'estat de las líneas?

¿Qué fan?

Aixó preguntava jo, cregut qu'erán completament inútils, quant vingué un amich y 'm tragué del error, dihentme:

—Sempre fan alguna cosa, sino ja no'ls hi tindrian.

—Y donchs que fan? veyám.

—Fan los ulls grossos.

La *Epoca* de Madrid, al dia següent de la catástrofe, escribia un suelto, dihent que l'hi constava per bons informes que'l descarrilament havia sigut una cosa insignificant y que no havia produhit cap desgracia personal.

La *Epoca* es l'òrgano de la gent que fan carrils.

Y aixó fora lo de menos, sino fos l'òrgano de la gent que fan carrils mal construïts y ocasionats á desgracias com l'ocorreguda.

Desgraciadament la sanch de tant numerosas víctimas vá venir á esborrar un suelto tant irrisori, com lo publicat per l'òrgano de la *conservaduría* espanyola.

Entre 'ls morts s'hi conta un jove que

días endarrera havia rebut la Nicenciatura en medicina y cirujia.

De l'Universitat s'en anava á casa seva, tal vegada á ser útil á sos pares, que havian fet tota classe de sacrificis pera donarli una carrera brillant.

¡Quina tristesa per ells, y quina desgracia per l'infelis!

Estellas dels vagonés vá haberhi que no pararen fins á quaranta passos de distancia.

En un vagó sufriren tots los passatjers dany de consideració; ménos un assistent que rebé una torta en un dit de la ma.

En cambi de un altre 'n sortiren tots ilesos, menos un pobre senyor, que per fugir del perill saltá per la finestreta, y al caure pèl terraplé, las rodas de un cotxe destrossat, l'hi partien las camas.

En un vagó fet micas, únicament se salvaren dugas tórtoras, ficadas dintre de una gavia.

Lo dia de Sant Joan, será sempre un aniversari trist, per las familias dels qui 's trobaren en lo lloch de la catástrofe.

Dia de bonaventura casi per tothom.

Dia de ben malaventura per tots ells.

Una familia que venia de Buenos-Aires, de retorn á la mare patria, composta de marit y muller y una nena de pochs anys, vá trobarse en l'accident.

La pobre nena quedá orfana.

Pare y mare moriren.

¡Pobre angelet!

La companyia del ferro-carril vá lluirse. Sis horas deixá deseparats als infelissos, que per la seva imprevisió pagavan ab la vida, lo haver emprés un viatge per una línea autorizada pèl govern.

Sis horas tristes, en las quals los ferits se morian y 'ls sans davant de tant horror s'espalmavan

Quatre infelissos varen morir sens ausili.

Molts altres que en los primers moments no oferian gravetat, quan los retiravan, mostravan ja la palidés dels cadáveres.

Un ser humá aplastat, fins moltes horas després no fou retirat de aquell pilot de fustam y ferramenta.

En cambi una pobra dona, que 's guanya la vida venent ayguardent als passatjers, vá acudir presurosa al lloch de l'ocurrencia y allí vá repartir sa pobre mercancia, negantse á rebre cap recompensa.

«¡Pobrets exclamaba! Quan deuen haver patit!»

Entre 'ls ferits hi havia 'l negre que ab lo títol de príncep, anava ab lo prestidigitador *Conde Patrizio*.

Per Tárrega lo varem veure negre com sempre, y ab una vena blanca al cap.

En las cosas més terribles, sempre hi espunta la part cómica.

Aixó es la vida: riallas y plorallas.

Un detall terrible.

No 'a responem; pero se 'ns ha referit.

En un vagó plé de gent era imposible ausiliar á ningú, sense obrir un forat en la fusta.

Un fuster la serrava, desitjós de que s'ausiliés á tants infelissos.

Obert lo forat se veje que junt ab la fusta s'havia serrat la cama de un desgraciat, que ab la forsa del cop que havia rebut, jeya sense sentits.

Anava en lo tren descarrilat D. Ignasi Girona.

Casi per miracle 'n sortí ilés.

D. Ignasi Girona es l'Administrador de la línea.

Quan l'hi preguntin los obligacionistas qu'es lo que se 'n fan dels quartos recaudats, que no 's pagan dividendos, ni 's recompon la via ¿qué dirá?

Voldriam saberho.

Y casi voldriam que 'l govern los destínés á pagar indemnizacions á las familias de las víctimas.

Los morts diuen que foren trasladats al cementiri de Tárrega apilotats en dos carros, y enterrats sense cerimonia, y ni una mala caixa en una fossa comuna.

Nosaltres creyam que l'empresa tenia debers ab los morts, que no havia cumpert ab los vius.

També creyam que la religió devia respectar á las víctimas de una desgracia, encare que pèl moment no l'hi pagués ningú 'l préu de unas absoltas.

Tárrega dista de Leyda una hora en ferro-carril.

Fins á la nit no hi arribaren los ausilis, ¿A qué 's déu aquest retrés?

¡Ah! Quina diferencia de la activitat individual, del desprendiment individual, de tot lo que té caracter particular, ab lo oficial!

Sempre havém de veure 'l deber ronsejant, y á la voluntat decidida.

Un epissodi trist.

Eran marit y muller, viatjavan junts.

Lo marit quedá mort instantáneament: la muller embrassada de algun temps, quedá ab las camas partidas.

Aixís se pert, aixís desapareix en un moment lo goig de una familia!

Dolorós era l'espectacle dels carrers de Tárrega l'endemá y l'endemá passat de la catástrofe.

Numerosas familias hi havian acudit: algunas d'ellas no sabian res dels seus: algunas altrás recullian lo darrer suspir de algun ferit.

Un amich vá haver de mirarse com s'estava dessangrant un seu company de viatge, sense poderio socorre per la mala colocació del wagó en que 's trobavan.

¡Terrible moment de angustia!

Estar-se al costall d'ell y no poderlo ausiliar.

Veure la vida com l'abandonava, y no poder detenir á la mort!

La lámina que doném en lo lloch corresponent es reproducció exacta de lo ocorregut, treta del natural.

Dos dias després de la catástrofe, passá á Tárrega 'l dibuixant, junt ab un dels nostres redactors.

Cap dels periódichs ha pogut donar los details que dem nosaltres, presos tots en lo siti de la catástrofe, y recullits dels llabis de personas que corregeren lo perill y que estigueren allí en los primers moments.

Imp. de «La Renaixensa». — Porta-Ferrisa, 18, baixos.

Lopez, Editor. — Rambla del Mitj